चातुर्मास्येषुचतुर्षुमासेषुकर्तव्येषुवैश्वदेववरुणप्रघाससाकामेधशुनासीरीयाख्यपर्वचतुष्टयेषु आग्नेयमष्टाकपालंनिर्वपतिसौम्यंचरुमितिप्रतिपर्वतुल्यवदग्निराम्नायते तथाश्वमेधेचयस्यइष्ट्यांइष्टिसमीपेअप
जःप्रथमःपशुर्भवति तत्रयापशाविष्टिरुभयतोन्यतरोवाग्नेयीवाग्नावैष्णवीवेतिआश्वलायनाद्युक्ता तथाचदर्शपूर्णमासचातुर्मास्यपश्वश्वमेधाःयत्पूर्वकाःसोग्निर्बार्हस्पत्यःशंयुर्नामेत्यर्थः ॥ ३ ॥ शंयुसंततिमाह
शंयोरिति अप्रतिमाअतिसुंदरी धर्मजाधर्मकन्या सत्यानाम दीप्तोदीप्तिमान् ॥ ४ ॥ तस्यनामाह प्रथमेनेति अध्वरेदर्शादौ प्रथमाज्यभागदेवतायोग्निःसभरद्वाजइत्यर्थः तस्यशंयोः ॥ ५ ॥ पौर्णमासेष्वि
ति स्रुवोद्यतंहविःप्रथमाधारस्तस्यदेवताभरतोनामशंयोःपुत्रः पूर्णमासपदंसर्वतद्विकारपरंतेनदर्शोपिगृह्यते पौर्णमासेनेष्टिपशुसोमाउपदिष्टाइत्याश्वलायनवचनात् यद्यपिस्रौवाधारःप्राजापत्यस्तथापिसभर
तसंज्ञएवप्रजापतिरितिज्ञेयं ॥ ६ ॥ भवंतिशंयुतइत्यनुकृष्यते पतिर्ज्येष्ठः अत्रकन्यानांनामधेयानिसंततिश्चानुक्तापिअत्रैवांगप्रत्यंगदेवतात्वेनताबोध्याः विस्तरभयात्तुमुनिनानप्रदर्शिताः तस्यभरतस्योर्जसं

चातुर्मास्येषुयस्येष्ट्यामश्वमेधेग्रजःपशुः॥ दीप्तोज्वालैरनेकाभैरग्निरेकोथवीर्यवान्॥३॥ शंयोरप्रतिमाभार्यासत्यासत्याथधर्मजा॥ अग्निस्तस्यसुतोदीप्तस्ति
स्रःकन्याश्चसुव्रताः ॥ ४ ॥ प्रथमेनाज्यभागेनपूज्यतेयोग्निरध्वरे ॥ अग्निस्तस्यभरद्वाजःप्रथमःपुत्रउच्यते ॥ ५ ॥ पौर्णमासेषुसर्वेषुहविषाज्यंस्रुवोद्यतं ॥
भरतोनामतःसोग्निर्द्वितीयःशंयुतःसुतः॥ ६॥ तिस्रःकन्याभवंत्यन्यायासांसभरतःपतिः॥ भरतस्तुसुतस्तस्यभरत्येकाचपुत्रिका ॥ ७॥ भरतोभरतस्याग्नेःपा
वकस्तुप्रजापतेः॥ महानत्यर्थमहितस्तथाभरतसत्तम ॥ ८॥ भरद्वाजस्यभार्यातुवीरावीरस्यपिंडदा॥ प्राहुराज्येनतस्येज्यांसोमस्येवद्विजाःशनैः ॥ ९॥ हवि
षायोद्वितीयेनसोमेनसहयुज्यते॥ रथप्रभूरयाध्वानकुंभरेताःसउच्यते॥ १० ॥

ज्ञस्यपुत्रोभरतः ऊर्जःपुत्रंभरतंस्तप्रदानुमितिमंत्रवर्णात् ॥ ७ ॥ भरतःभरणंकुर्वतः तेनभरतशब्दस्यनिर्वचनंदर्शितं भरतस्यप्रजापतेःपावकःसुतः सअत्यर्थंमहितत्वात्महान् महितत्वंमहाफलप्रदातृत्वं यत्र
कर्मणिआपयणादौप्रथमोग्निर्नास्तितत्रापिअयंमहत्त्वात्कर्तव्यएवेत्यर्थः पावकइत्यग्निपर्यायमात्रंनगुणः अग्निसंज्ञोग्निरित्यर्थः तथाचयेनयज्ञेनेर्त्सेत्कुर्यादेवतत्राग्नेयमष्टाकपालमितिआपस्तंबोक्तिःसंगच्छते
ईर्त्सेत्वर्धितुमिच्छेत् ॥ ८ ॥ शंयोःकनिष्ठपुत्रसंततिमुक्त्वाज्येष्ठसंततिमाह भरद्वाजस्येति वीरानामतः वीरस्यवन्हेःपिंडदाशरीरकर्त्रीमातेत्यर्थः भरद्वाजात्वीरायांवीरोजातइत्यर्थः तस्यआज्येनइज्यांप्राहुः
शनैःउपांशु सोमस्येवेतितत्साहित्यमुच्यते तथाग्नीषोमावुपांशुयष्टव्यावजामित्वायेतिश्रुतयोरग्नीषोमयोर्मध्यस्थोग्निःसइत्यर्थः ॥ ९ ॥ एतदेवाह हविषेति द्वितीयेनआग्नेयानंतरेणअस्यैवनामांतराणिरथे
त्यादीनि ॥ १० ॥

Digitized by Google